

VELIKI INTERVJU

VSAKO ŽIVLJENJSKO OBDOBJE JE USTVARJALNO

METKA ZUPANEK, DOLGOLETNA PREDSEDNICA DRUŠTVA LIPA DOMŽALE, UNIVERZE ZA TRETJE ŽIVLJENJSKO OBDOBJE

Prizadevna ustanoviteljica in dolgoletna predsednica Društva Lipa je po več kot 20 letih priprav in organizacije izobraževalnih, kulturnih, športnih in humanitarnih dejavnosti predala vodenje v nove roke Marijana Ravnikarja.

Cveta Zalokar
Foto: Špela Trškan

Kdor se je že v mladosti zapisal delu za druge, tudi po upokojitvi ne more odnehati. Takšna je bila v letih, odkar je v pokoju, naša tokratna sogovornica, ki je v zrelem življenjskem obdobju zaživela pravo renesanso.

Upokojitev pomeni v življenju posameznika novo obdobje. Kakšne pozitivne in katere negativne spremembe prinaša?

Upokojitev je začetek novega načina življenja. Razrešen si mnogih skrbi: od tega, kaj, moram še narediti v službi, ali je šef zadovoljen, kaj naj danes skuham, kako je z otroki, do tega, ali ima mož zlikane hlače ... Trideset, štirideset let smo razpeti med delom in družino. Z upokojitvijo pride čas, ko lahko ustrezemo svoji duši. Lahko izpolnimo želje, ki smo jih v času vsakodnevnih obveznosti potiskali v pozabo. Marsikomu upokojitev lahko pomeni tudi veliko negativno spremembo. Izločen je iz dolgoletnega življenjskega turnusa. Zrhlajo se prijateljske vezi med sodelavci, ne ve, kaj bi počel v času, ki ga ima naenkrat preveč ... Vsekakor pa imamo večjo osebnostno svobodo. Iz te na novo pridobljene svobode moramo nekaj narediti, da se izognemo občutku osamljenosti, nezadovoljstva. Na upokojitev, ki je ena največjih sprememb v življenju, pa se moramo pripraviti. Poiskati moramo aktivnosti, ki nas veselijo, pa naj bo to pridobivanje novih znanj in sposobnosti, kulturno ustvarjanje, krepitev fizičnih sposobnosti ali pa spoznati zgodovino ter si ogledovati kulturo pokrajin doma in tujini.

Sami ste našli v tem zlasti novo priložnost za ustvarjalno in kreativno preživljanje prostega časa. Kaj je bilo tisto, kar vas je vodilo v precej zahteven organizacijski projekt Društva Lipa?

Srečevala sem veliko ljudi, ki so imeli bogate sposobnosti in znanja, ki bi jih želeli posredovati drugim. In tudi take, ki so z upokojitvijo zapadli v depresijo, osamo, ker niso vedeli, kaj naj počno s časom, ki ga je naenkrat v izobilju. Ker sem radoveden človek, ki išče vedno kaj novega, boljšega, koristnejšega zase, za družino, prijatelje, je bil potreben samo korak, da smo začeli z aktivnostmi za ljudi v tretjem življenjskem obdobju.

Društvo Lipa je prvo leto delalo še v okviru Delavske univerze, 2. decembra 1998 pa ste stopili na samostojno pot. Kako danes vidite začetke delovanja, ki se je v teh letih razmahnilo v vseh pogledih?

Noben začetek novega ni lahek. Iskali smo najboljše pogoje za delo ne-

Srečevala sem veliko ljudi, ki so imeli bogate sposobnosti in znanja, ki bi jih želeli posredovati drugim. In tudi take, ki so z upokojitvijo zapadli v depresijo, osamo, ker niso vedeli, kaj naj počno s časom, ki ga je naenkrat v izobilju. Ker sem radoveden človek, ki išče vedno kaj novega, boljšega, koristnejšega zase, za družino, prijatelje, je bil potreben samo korak, da smo začeli z aktivnostmi za ljudi v tretjem življenjskem obdobju.

profitno usmerjene dejavnosti našega društva. Kmalu nam je bilo jasno, da s podjetjem, ki išče dobiček, ne moremo sodelovati. Šli smo na samostojno pot. Začetek ni bil lahek, premagati smo morali kopico težav.

Kateri so bili najpomembnejši sodelavci pri vašem delu v Društvu Lipa?

S spoštovanjem in hvaležnostjo se spominjam takratnih sodelavcev: Jerneja Leniča, Marike Sešek, Marjete Kompoš, Ele Košir, Anke Cerar, Ivanke Zajc-Cerne, Zlatke Levstek, Dušice Kunaver, Janke Jerman in Vere Leban Sambolec. Vsi ti in še mnogo drugih je pomagalo postaviti temelje vseživljenjskega učenja v Domžalah. S širjenjem programov so prihajali vedno novi sodelavci. Izvrstni so! Delo opravljajo z veseljem in ljubeznijo ter znajo prislusniti potrebam starejših, pa naj bo to pri izobraževanju, kulturnem ustvarjanju, športu ali humanitarnih dejavnostih.

Kaj vse obsega delovanje Društva Lipa, ki spada med največje in najboljše Univerze za tretje življenjsko obdobje v Sloveniji?

Program Društva Lipa je okvirno usmerjen na štiri področja: izobraževanje, kultura, šport in rekreacija ter humanitarne dejavnosti.

Kako se je gibal število članov in članic Društva in koliko jih šteje društvo danes?

Na ustanovnem občnem zboru se je zbralo 24 starejših občanov. Trenutno imamo v evidenci vpisanih 1713 članov. Aktivnih jih je seveda bistveno manj. Izbirajo lahko med 70 oblikami dela, ki jih obiskuje več kot 600

članov. Nekateri obiskujejo samo eno obliko npr. računalniški tečaj, drugi več. Od nekaterih smo se morali žal za vedno posloviti, veliko pa jih je našlo cenejše pogoje za delo. Mnogih podobnih društev v sosednjih občinah tako ne bremenijo z osnovnimi materialnimi stroški: najemnine prostorov, elektriko, ogrevanjem, komunalnimi dajatvami ipd. ..., kar pa bistveno vpliva na ceno storitev, zato so pač privlačnejši.

Kaj štejete za svoj največji uspeh pri delovanju društva?

To pa ni lahko reči. Veliko je tega, kar me je pri mojem delu razveselilo. Mislim, da je edinstven primer, da so se pod krošnjo lipe zbrali literati iz vseh UTŽO Slovenije in doslej izdali petnajst literarnih zbornikov.

Kako se financirate in kateri so večji problemi?

Več kot 80 odstotkov sredstev, potrebnih za naše delo, zberemo člani društva. Javljamo se na vse razpise občin in države. Tega sicer ni veliko. V zadnjih letih z zbranimi sredstvi ne pokrivamo vseh nastalih materialnih stroškov. Vzroki za negativno poslovanje so spremembe davčne zakonodaje, ko so se nam znatno povečali materialni stroški. Člani se na članskih sestankih močno hudojejo, zakaj generacija, ki je s samoprispevki zgradila deset novih šol, vrtec, obnovila komunalne naprave itd., nima iz občinskih proračunskih sredstev zagotovljenih osnovnih pogojev za aktivno preživljanje jeseni življenja. Sprašujemo se, ali smo domžalski občani slabši od trzinških, ljubljanskih in številnih drugih v Sloveniji, kjer imajo bistveno boljše pogoje za delo.

Društvo Lipa je bilo aktivno tudi pri izdajanju mnogih knjig, tako zbornikov domžalskega literarnega krožka kot zbornikov članov univerz za tretje življenjsko obdobje. Zakaj je pomembno, da starejši ostanejo aktivni tudi v poznih letih?

S svojimi deli literarne ustvarjalke Društva Lipa ohranjajo tisto, kar se je dogodilo nekdaj. In vse, kar je obelježeno v pisni obliki, v knjigi, ostane. Besede in vse, kar je napisano po novih modernih elektronskih medijih, gre kaj hitro v pozabo. Skrb za lep slovenski jezik je vedno prisotna v naših delih. Včasih se ob zdajšnji hitrosti razvoja vprašamo: »Ali bo moj vnuk še zal pisati slovensko!«

Pred leti ste tudi sami izdali knjigo Cvetje pomladi ter v njej zapisali tudi mnoge zgodbe iz svojega otroštva in mladosti. Kakšni so vaši spomini na ta leta?

Po drugi svetovni vojni je bilo težko za vse, za tiste, ki so prišli v tuj kraj, pa še težje. Vsega je primanjkovalo, od kruha, obleke do elektrike. Nikoli pa v letih otroštva nisem pogrešala ljubezni staršev in družinske harmonije. Rekla bi, da navkljub vsem težavam, sem preživela lepa, čudovita leta zgodnje mladosti.

Dedek vas je klical Metuzel, skupaj sta čikala, dedek tobak, vi liste trte. Kakšni so bili včasih starejši ljudje, je kaj razlike, če jih primerjate z današnjo starejšo generacijo?

Pri dedku in babici sem bila rada med počitnicami. Bila sta čudovita človeka. In kaj sta imela? Nič takega, kar je danes pomembno. V hiši ni bilo elektrike, vodo smo nosili iz 'stirne' - vo-

